

SIFATLAR (ÖN ADLAR)

Sıfat (Önad): İsimlerin önüne gelip isimleri niteleyen ve belirten sözcüklere sıfat denir.

Sıfatlar ikiye ayrılır:

1. Niteleme sıfatları
2. Belirtme sıfatları



1. NİTELEME SIFATLARI Varlıkların renk, biçim, durum gibi özelliklerini belirten sıfatlardır. İsimlere sorulan "Nasıl" sorusu yardımıyla bulunur.

Örnekler:

- Kırmızı araba senin mi? (Biçim)
- Eski eşyaları satıp yenisini aldık. (Durum)
- Babam kırık sandalyenin tamir etti.

Etkinlik 1: Aşağıda boş bırakılan yere uygun niteleme sıfatları getiriniz.

..... oyuncak	 çöl
..... bilgisayar	 oda
..... masa	 toprak
..... çocuk	 bıçak
..... yaşlı	 orman
..... sokak	 cam
..... merdiven	günler

Etkinlik 2: Aşağıda sıfatlardan sonra uygun olacak şekilde isim getiriniz.

büyük	ağır
eski	sıcak
uzun	sağlam
derin	çürük
mavi.....	ekşi
parlak	yaralı
üzgün	yüksek

Etkinlik 3: Aşağıdaki cümlelerde kullanılan niteleme sıfatlarının altını çiziniz.

1. Çamurlu yolda yürüyünce üstümüz battı.
2. Hızlı tren sayesinde ulaşım kolaylaştı.
3. Bahçedeki kurumuş yaprakları topladım.
4. İnsana mutlaka kötü gün dostu gerekiyor.
5. Bir süre asitli içeceklerden uzak durmalısın.
6. Akılsız başın cezasını ayaklar çeker, derler.
7. Market için bozuk para gerekti.
8. Dolaptaki çürük elmaları çöpe attım.
9. Siyah gömlek de sana çok yakışıyor.
10. Kendine küçük meseleleri dert etme.

2. BELİRTME SIFATLARI

Varlıkları işaret, sayı, belirsizlik ve soru yoluyla belirten sıfatlara denir. Dört çeşittir.

a) **İşaret sıfatı:** İsimleri işaret yoluyla belirten sıfatlardır. "bu, şu, o, öteki, beriki..."

Örnekler:

- Bu araba senin miydi?
- Çocuklar bu topla saatlerce oynadı.
- Yıllarca o evde yalnız yaşadı.
- Öteki dükkân daha uygun satıyor.

Uyarı: İşaret sözcükleri bir ismin öne gelip o ismi işaret etmezse sıfat olmaz.

Örnek:

- **O** kitap senin miydi? (ismin önüne geldiği için "o" sözcüğü sıfattır.)
- **O**, senin miydi? (ismi etkilemediği için "o " sözcüğü sıfat değildir.)

b) **Sayı Sıfatı:** Varlıkları sayı yoluyla belirten sıfattır. Dört çeşidi vardır.

- **Asıl sayı:** üç ekmek, yüz lira ...
- **Sıra sayı:** birinci sınıf, altıncı kat ...
- **Üleştirme sayı:** ikişer elma, beşer lira ...
- **Kesir sayı:** dört üç pay, beşte iki hisse ...

- c) **Belgisiz Sıfat:** Varlıkların sayısını ve ölçüsünü tam olarak belirtmeyen sıfatlardır.

Örnekler.

- Biraz işim var.
- Birkaç kişi seni sordu.
- Tüm okul pikniğe gittik.
- Her gün kitap okuyorum.



Uyarı: "bir" sözcüğü belirsizlik ifade ettiğinde belgisiz sıfat olurken, "tek" anlamında kullanıldığında sayı sıfatı olur.

Örnek:

- Bir gün beni anlayacaksın. (belgisiz)
- Maçın başlamasına bir saat kaldı. (sayı sıfatı)

- d) **Soru Sıfatı:** İsimleri soru yoluyla belirten sıfatlardır. "kaç, hangi, nasıl, ne kadar " gibi sözcükler yardımıyla yapılır.

Örnekler:

- Akşam hangi filmi izleyeceğiz?
- Burada ne kadar beklediniz?
- Nasıl bir araba alacaksın?

Uyarı: Soru sıfatı ile başka soru sözcüklerini karıştırmamak gerekir. Bir sözcüğün soru sıfatı olması için ismin önüne gelip o ismi soru yönünden etkilemesi gerekir.

- Derse kaç öğrenci geldi? (Soru sıfat)
- Kaç söylediklerini dinledi. (Soru sıfatı değil.)
- Sana nasıl kitaplar alalım. (Soru sıfat)
- Burayı nasıl buldun? (Soru sıfatı değil)

Bunları Bilelim !

- ❖ Bir ismi birden fazla sıfat niteleyip belirtebilir

Örnek: Büyük bir ev aldık.

- ❖ Birden fazla isim bir sıfatla nitelenip belirtilebilir.

Örnek: mavi kalemlik ve defter

- ❖ Bazı sözcükler sıfata benzese de ismin önüne gelmezse sıfat olmaz.

Örnek: İşin çoğunu bitirdik. (sıfat değil)

Etkinlik 4: Aşağıdaki sıfatların çeşitlerini karşısındaki boşluğa örnekte olduğu gibi yazınız.

Turuncu kazak	→	
Biraz mutluluk	→	
Hançı çocuk	→	
Üçer sıra	→	
Doğru söz	→	
Öteki çocuk	→	
İki saat	→	
Birçok sene	→	
Nasıl kitaplar	→	
Tüm sınıf	→	
Yedinci kat	→	
Büyük ofis	→	

Etkinlik 5 : Aşağıdaki soru sözcüklerinden sıfat olanları işaretleyiniz.

☐	Telefonu kaç liraya aldın?
☐	Bunları sana kim anlattı?
☐	Hangi meyveler c vitamini içerir?
☐	Kaçıncı soruyu yapamadın?
☐	Buraya kadar nasıl geldin?
☐	İş için ne kadar paraya ihtiyacın var.
☐	Nasıl bir dünyada yaşıyoruz böyle?
☐	Bu kıyafeti nereden aldınız?
☐	Bize ne gün geleceksiniz?

Etkinlik 6 : Boş bırakılan yerlere istenilen türde uygun sıfat yazınız.

1. Marketten ekmek al. (Asıl sayı)
2. Bu yıl okula gidiyorsun? (Soru)
3. Seni sonra arayacağım. (Belirsizlik)
4. Akşam size kişi geldi? (Soru)
5. yol kapalı, diğerinden gidelim. (İşaret)
6. Yarışmayı sırada tamamladım. (Sıra sayı)
7. dün sattım. (Niteleme)
8. Maç için kişilik grup kurduk. (Üleştirme)
9. Annem çok börek yapmış. (Niteleme)
10. Çocuklar, kalem kimindi? (İşaret)
11. insan söylediğimi anlamadı. (Belirsizlik)
12. Üzülme, artık günler bitti. (Niteleme)
13. gün sonra tatilimiz bitiyor. (Asıl sayı)
14. Dost günde belli olur. (Niteleme)

Etkinlik 7 : Aşağıdaki cümlelerde geçen sıfatları bulup boş yere yazınız.

- Uzun aradan sonra beni aradı.
- Soruları ne kadar sürede çözdün?
- Manavdan kıvrıkcık marul aldım.
- Çocuk iki porsiyon tatlı yedi.
- Annem renkli kıyafetlerimi istedi.
- Bugün kaç saat uyudun böyle?
- Bir buçuk etli ekmek sipariş ettim.
- Pembe kazağımı bulamıyorum.
- Bazı günler hiç keyfim olmuyor.
- Birer saat arayla içeriye girdik.
- Kötü insanlarla arkadaş olmayın.
- Bu işin içinden nasıl çıkacaksın?
- Çocuk koşar adım içeriye girdi.
- Bizim sınıfı ikinci kata almışlar.

Sıfat Tamlaması: En az bir sıfat ve ismin beraberce bir anlam bütünlüğü oluşturduğu kelime grubuna sıfat tamlaması denir.

Örnekler:

Büyük bina Birkaç insan
sıfat isim sıfat isim

Uyarı: Sıfat tamlamasında birinci isme "tamlayan", ikinci isme "tamlanan" denir.

Eski arkadaş
tamlayan tamlanan

Etkinlik 8 : Aşağıdaki tamlamaların türünü belirleyip alttaki ilgili yere tamlamanın numarasını yazınız.

1.Çocuğun çantası

11. Bazı ülkeler

2. Şiir kitapları

12. Sokak lambası

3. Durgun deniz

13.Nasıl insanlar

4. Garajın kapısı

14.Trafik işaretleri

5. Yemyeşil orman

15. Çürümüş elma

6. Bilgisayar çantası

16.Masanın örtüsü

7. Acı günler

17. Yüksekçe bina

8. Hangi kitap

18. Güzel günler

9. Erik ağacının dalı

19. Sabırlı insan

10. Suyun sesi

20. Ece'nin eski evi

İsim Tamlaması:

Sıfat Tamlaması:



- I) Nasreddin Hoca bir gün gölün kıyısına gider.
II) Son günlerde hava şartları düzelmeye başladı.
III) Birinci günün sonunda tüm ödevlerimi bitirdim.
IV) Maçın başlamasını sabırsızlıkla bekliyorduk.

1) Bu metinde numaralanmış cümlelerin hangisinde birden fazla sıfat kullanılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV

İsimlerden önce gelip ismin rengini, biçimini, durumunu anlatan sıfatlara niteleme sıfatı denir.

2) Bu açıklamaya göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük niteleme sıfatı görevinde kullanılmamıştır?

- A) İnatçı insanları hiç kimse sevmez.
B) Bazı günler kardeşimle bahçede oynarız.
C) Yeni kazağın sana çok yakışmış.
D) Islak zeminde çok oturmayın, hasta olursunuz.

Belgisiz sıfatlar, isimlerin sayısını kesinlik katmadan belirtirler. Ancak bazı belgisizlik belirten sözcükler sıfat görevinde kullanılmaz.

3) Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde belirsizlik belirten sözcük sıfat görevinde kullanılmamıştır?

- A) Merak etme, işin çoğunu bitirdik.
B) Fuardan birçok kitap almayı düşünüyorum.
C) Lokantada bazı masalar nedense boş kalmış.
D) Aslında tüm insanlar buna kulak vermelidir.

Bir gün Çizmeli Kedi ile arkadaşı büyük nehir kenarında yürüyorlarmış. Kedi, kralın güzel kızının bu bölgede gezintiye çıkacağını biliyormuş. Epey düşündükten sonra sinsi bir plan yapmış.

4) Bu metinde altı çizili sıfatların hangisi türü yönüyle diğerlerinden farklıdır?

- A) büyük B) güzel C) bu D) sinsi

Bu devirde arkadaş bulmak imkansız.

5) Bu cümlede boş bırakılan yere aşağıdaki sözcüklerin hangisi getirildiğinde farklı türde bir sıfat olur?

- A) dürüst B) iyi
C) anlayışlı D) çok

Bir isim, birden fazla sıfat yardımıyla nitelenip belirtilebilir. Örneğin, "büyük bir oda" sözcüğünde "oda" ismini "büyük" ve "bir" sıfatları nitelemiştir.

6) Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yukarıdaki açıklamaya uygun bir kullanım vardır?

- A) Günlük kaç soru çözmem gerekiyormuş?
B) Bugün sabah güzel bir haber aldık.
C) Okulların açılmasını dört gözle bekliyoruz.
D) Yemekten sonra tüm birer tatlı yeriz artık.

- I. Soğuktan bütün çiçekler donmuş. (Belgisiz)
II. Sana üç gün daha süre veriyorum. (Sayı)
III. Bu, sana hiçbir fayda sağlamaz. (İşaret)
IV. Memlekette kaç gün kalacaksınız? (Soru)

7) Numaralanmış cümlelerdeki sıfatların hangisinin çeşidi parantez içinde yanlış verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV

Türkçede bir sözcük birden fazla görevde kullanılabilir. Örneğin, " Uzun süre görünmedi." cümlesinde "uzun" sözcüğü sıfat görevinde kullanılmıştır. Ancak "Toplantı uzun sürdü." cümlesinde "uzun" sözcüğü sıfat görevinde kullanılmamıştır.

8) Buna göre "çok" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde sıfat görevinde kullanılmıştır?

- A) Ona son olaylardan sonra çok güvenmiyorum.
B) Çok konuşunca öğretmen kızdı.
C) Arkadaşlar, ben bu havada çok yürüyemem.
D) Çok su içince yemek yiyemedim.

İrfan ASLAN